Journal of Police Medicine

Spring 2016; Vol. 5, No. 1: 1-6

Short Report

Descriptive Analysis of Medical Malpractice Complaints from General Surgeons in Tehran 2012 – 2013; a Short Report

Received: 7 January 2016 **Revised:** 22 January 2016 **Accepted:** 24 January 2016

ABSTRACT

Background: One of the most important doctors' problem is related to dissatisfaction and complaints of patients to jurisdiction and its results on their private and career that unfortunately has been increased significantly, despite of science and technology improvements recently. Any how the most important factors in the conviction of the General Surgeons are: Increasing patient population, increasing of Doctors and their Surgeries, involvement of the General Surgeons in Plastic surgery like cosmetic surgery as well as increasing the compensation rate and community awareness.

Materials and Methods: Complaint records of General Surgeons during April 2014 till end of 2013 (20 months) which raised in the Tehran Legal Medicine Committee have been investigated and all related information have been filled in Check List and afterwards analyzed.

Results: Since April 2012 until end of 2013, "1902 complaints" have been recorded which in 205 cases (10.77%) of those, the General Surgeons have been involved.137 cases (66.8%) out of 205 cases malpractice have been recorded that 88 cases (42.9%) were related to cosmetic surgery and 117 cases (57.1%) were related to other surgeries. Highest level of malpractice based on type as following: lack of skills, imprudence and incaution.91 out of 205 cases (44.4%) have been faculty members and 114 persons (55.6%) have not been. 119 cases (58%) of complaints have been related to private centers and 75 cases (36.6%) non- academic governmental centers and 11 cases (5.4%) academic centers.161 persons (78.5%) have been male surgeons and44 persons (21.5%) female surgeons.

Conclusion: No interference in the other specialty and subspecialty fields by general surgeons such as ENT and plastic surgery, scientific and technical skills improvements, proper justification of patients before surgery about possible complications and possibility of incomplete cure as well as relationship improvement between surgeon and patient could impact to reduce of complaints and no conviction of general surgeons.

Afshin Khara[1*]

[1]General Physician, Police Identification Center, Tehran, Iran.

[*]**Corresponding Author:**
Afshin Khara
Tel: (+98)21-73046013
email: Afshin.khara@gmail.com

Keywords: medical malpractice - general surgery - cosmetic surgery - ear nose and throat (ENT) - plastic surgery

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.22286241.1395.5.1.8.3]

[DOI: 10.30505/5.1.1]

بهار ۱۳۹۵- دوره ۵- شماره ۱- صفحات ۶-۱

مجله طب انتظامی

گزارش کوتاه

بررسی توصیفی موارد شکایت از جراحان عمومی تهران در سال ۹۱-۹۲؛ یک گزارش کوتاه

تاریخ دریافت: ۱۷ دی ۱۳۹۴ **تاریخ اصلاح:** ۲۲ دی ۱۳۹۴ **تاریخ پذیرش:** ۴ بهمن ۱۳۹۴

چکیده

مقدمه: از مهم‌ترین مشکلات پزشکان مسئله نارضایتی و شکایت بیماران به مراجع قضایی است که در سال‌های اخیر افزایش قابل‌توجهی یافته و در این میان در رشته جراحی عمومی به دلیل وجود روش‌های عملی فراوان و اقدامات درمانی پرخطر احتمال وقوع قصور بیشتر گردیده است. همچنین از مهم‌ترین عوامل مؤثر در محکومیت جراحان عمومی، وابستگی انجام صحیح اقدامات جراحی به میزان تجربه و مهارت جراح، افزایش جمعیت بیماران، افزایش تعداد پزشکان و جراحی‌ها، دخالت جراحان عمومی در جراحی‌های زیبایی ازجمله جراحی‌های مرتبط با جراحی پلاستیک و همچنین افزایش نرخ دیه و آگاهی جامعه می‌باشد. این تحقیق با هدف شناسایی دلایل شکایت از جراحان و مشخص نمودن نوع قصور مربوطه انجام گردید.

مواد و روش‌ها: ۲۰۵ پرونده شکایت از جراحان عمومی که در سال‌های ۹۱ و ۸ ماهه اول ۹۲ (۲۰ ماه) در اداره کمیسیون‌های پزشکی قانونی استان تهران مطرح‌شده بررسی گردیده و اطلاعات مربوط به آن دریک چک‌لیست وارد و سپس ازنظر آماری نرم‌افزار SPSS بر اساس اهداف پژوهش خلاصه بندی و گزارش شدند.

یافته‌ها: در طی سال ۹۱ و ۸ ماهه اول ۹۲ تعداد ۱۹۰۲ مورد پرونده شکایت از پزشکان مطرح شده که در ۲۰۵ مورد (۷۷/۱ درصد) جراحان عمومی درگیر بوده‌اند. از این ۲۰۵ مورد پرونده شکایت از قصور جراحان عمومی، در ۱۳۷ مورد (۶۶/۸ درصد) قصور پزشکی تأیید شد؛ که بیشترین میزان قصور پزشکی به ترتیب نوع عبارت بودند از عدم مهارت، بی‌مبالاتی و بی‌احتیاطی. از ۲۰۵ مورد ۹۱ نفر (۴۴/۴ درصد) عضو هیئت‌علمی و ۱۱۴ نفر (۵۵/۶ درصد) غیرهیئت‌علمی بوده‌اند. ۱۱۹ مورد (۵۸ درصد) از شکایات مربوط به مراکز خصوصی، ۷۵ مورد (۳۶/۶ درصد) از شکایات مربوط به مراکز دولتی غیردانشگاهی و ۱۱ مورد (۵/۴ درصد) از شکایات مربوط به مراکز دانشگاهی بوده است.

نتیجه‌گیری: به نظر می‌آید عدم دخالت جراحان عمومی در سایر رشته‌های تخصصی و فوق تخصصی ازجمله گوش و حلق و بینی و جراحی پلاستیک، افزایش دانش و مهارت‌های علمی و فنی جراحان، توجیه مناسب بیماران نسبت به عوارض احتمالی در کاهش شکایت و عدم محکومیت جراحان عمومی نقش چشمگیری داراست.

کلید واژه‌ها: قصور پزشکی، جراحی عمومی، جراحی زیبایی، گوش و حلق و بینی، جراحی پلاستیک

افشین خارا[1*]

[1] پزشک عمومی، اداره تشخیص هویت ناجا، تهران، ایران.

***نویسنده مسئول:**
افشین خارا
تلفن: ۷۳۰۴۶۰۵۰ (۹۸+)
پست الکترونیک:
Afshin.khara@gmail.com

مقدمه

در سال‌های اخیر میزان شکایت از خطاهای پزشکی در کشورهای غربی افزایش قابل‌توجهی یافته است [۱]. گزارش‌های بین‌المللی درباره فراوانی شکایت از پزشکان معالج در کشورهای مختلف حاکی از این واقعیت است که متأسفانه با وجود پیشرفت‌های قابل‌ملاحظه علمی و حضور تکنولوژی‌های نوین در عرصه خدمات تشخیصی و درمانی میزان شکایات سیر صعودی داشته است [۲]. در حال حاضر، پزشکان نمی‌توانند مطمئن باشند که هیچ‌گاه با یک ادعای قصور مواجه نخواهند شد. در این زمینه کشور ما ایران نیز مستثنا نیست و

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.22286241.1395.5.1.8.3]

[DOI: 10.30505/5.1.1]

Journal of Police Medicine
Spring 2016; Vol. 5, No. 1: 1-6

روند روزافزون سیل شکایات متعدد به ادارات ذی‌صلاح و آمارهای ارائه‌شده توسط این مراکز شاهد این مدعا است. متأسفانه شکایت از جراحان روزبه‌روز در حال رشد است لذا در این گزارش کوتاه سعی شده که علت شکایت از جراحان بررسی و نوع قصور مربوطه مشخص شود تا بتوان کمکی در جهت پیشگیری از قصور جراحان با استفاده از راهکارهای به‌دست‌آمده بنماییم. همچنین به دلیل افزایش نرخ دیه و آگاهی بیشتر بیماران میزان شکایت‌ها در حال افزایش است. مطابق آمار در کشور آمریکا، شکایت از پزشکان از هشت درصد در سال ۱۹۸۶ به ۲۷ درصد در سال ۱۹۹۰ رسیده است [۳]. مطالعه دیگری که در این کشور انجام‌شده نشان می‌دهد که هرساله حدود ۹۸۰۰۰ نفر به دلیل اشتباهات پزشکی فوت می‌کنند [۳]. در کشور ایران کل موارد شکایت از کادر درمانی ارجاعی به سازمان پزشکی قانونی تهران در سال ۱۳۷۴، ۱۳۴ مورد، در سال ۱۳۷۸، ۲۹۹ مورد، در سال ۱۳۸۳، ۸۲۳ مورد و در سال ۱۳۸۴، ۱۲۷۰ مورد بوده است [۶-۴]. در روند رسیدگی به پرونده‌های شکایات پزشکی در کمیسیون‌های سازمان پزشکی قانونی بر اساس حقایق و شرایط هر مورد، درباره وقوع یا عدم وقوع قصور، و تا حدی نوع قصور، تصمیم گرفته خواهد شد .در نتیجه اشتباهات مشابه یا ظاهراً یکسان لزوماً همگی قصور محسوب نمی‌شوند .همچنین رأی صادره ممکن است بر اساس اهمیت و شرایط پرونده و شهادت شهود متفاوت باشد [۱]. کلمه قصور به معنای کوتاهی کردن می‌باشد. قصور پزشکی زمانی رخ می‌دهد که فرد بیمار به پزشکی مراجعه کند و پزشک مسئولیت درمان و مراقبت از وی را پذیرفته باشد ولی در این رابطه پزشک معالج عمل یا اعمالی برخلاف معیارهای قابل‌پذیرش در موازین پزشکی انجام دهد و باعث آزردگی روانی، جسمی و مالی بیمار خود شود [۱]. انواع قصور شامل بی‌احتیاطی، بی‌مبالاتی، عدم مهارت و عدم رعایت قوانین دولتی می‌باشد. البته در قانون مجازات اسلامی جدید در تبصره ماده ۱۴۵ بیان شده: « تقصیر اعم از بی‌احتیاطی و بی‌مبالاتی است. مسامحه، غفلت، عدم مهارت و عدم رعایت نظامات دولتی و مانند آن ها، حسب مورد، از مصادیق بی‌احتیاطی یا بی مبالاتی محسوب می‌شود ». در رشته جراحی به دلیل وجود اقدامات عملی فراوان احتمال وقوع قصور بیشتر خواهد بود. یکی از دلایل آمار بالاتر قصور بین جراحان این است که انجام صحیح اقدامات عملی بستگی به میزان تجربه و میزان مهارت جراح دارد [۷]. هدف این گزارش بررسی فراوانی انواع قصور و علل آن در پرونده‌های شکایات از جراحان عمومی ارجاع شده به اداره کمیسیون‌های پزشکی قانونی استان تهران که منجر به صدور رأی شده‌اند، است.

مواد و روش‌ها

این گزارش یک مطالعه توصیفی است که به‌صورت گذشته‌نگر به بررسی پرونده‌های شکایت از جراحان عمومی که در سال ۹۱ و ۸ ماهه اول سال ۹۲ به اداره کمیسیون‌های پزشکی قانونی استان تهران ارجاع و منجر به صدور رأی شده است می‌پردازد. پرونده‌های واردشده در این مطالعه ۲۰۵ فقره می‌باشند. داده‌های مورد نیاز بر اساس یکچک لیست محقق ساخته از پرونده‌ها استخراج شد. همچنین داده‌های گردآوری شده پس از پیاده سازی در نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۴ بر اساس اهداف پژوهش و با استفاده از آمار توصیفی گزارش گردیدند..

ملاحظات اخلاقی

با توجه به محرمانه بودن پرونده‌های ارجاعی به کمیسیون پزشکی، جهت حفظ حریم پزشکان و سایر افراد شاغل در بخش‌های درمانی و همچنین شاکیان مربوطه، از ذکر نام افراد، کادر معالج، شاکیان، مراکز درمانی و سایر مشخصاتی که احتمال شناسایی آن‌ها وجود دارد، خودداری شده است.

مشکلات و محدودیت‌ها

پرونده‌هایی که در طی مدت مطالعه بررسی آن‌ها در کمیسیون به اتمام نرسیده و برای آن‌ها رأی صادر نشده بود از مطالعه خارج شدند.

یافته‌ها

در طی سال ۹۱ و ۸ ماهه اول ۹۲ تعداد ۱۹۰۲ مورد پرونده شکایت از پزشکان در کمیسیون پزشکی قانونی استان تهران مطرح شد. در ۲۰۵ مورد (۱۰/۷۷ درصد از کل پرونده‌ها) یک جراح عمومی درگیر پرونده بوده است. از این ۲۰۵ مورد، در ۱۳۷ مورد (۶۶/۸ درصد) قصور پزشکی جراحان عمومی به تأیید رسید. ۸۸ مورد (۴۲/۹ درصد) مربوط به جراحی زیبایی و ۱۱۷ مورد (۵۷/۱ درصد) مربوط به سایر جراحی‌ها بوده است. بیشترین میزان قصور پزشکی به ترتیب نوع عبارت بودند از: ۷۷ مورد (۵۶/۲ درصد) عدم مهارت، ۳۷ مورد (۲۷ درصد) بی‌مبالاتی و ۲۳ مورد (۱۶/۸ درصد) بی‌احتیاطی. از ۲۰۵

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.22286241.1395.5.1.8.3]
[DOI: 10.30505/5.1.1]

مجله طب انتظامی
بهار ۱۳۹۵- دوره ۵- شماره ۱- صفحات ۶-۱

جدول ۱: دسته‌بندی پرونده‌های شکایت بر اساس نوع جراحی، نوع همکاری جراح با مرکز درمانی و نوع قصور

نوع قصور	نوع همکاری با مرکز درمانی	نوع جراحی		جمع سطر
		زیبایی	سایر جراحی‌ها	
بی‌احتیاطی	هیئت‌علمی	۱	۷	۸
	غیر هیئت‌علمی	۲	۱۳	۱۵
	جمع ستون	۳	۲۰	۲۳
بی‌مبالاتی	هیئت‌علمی	۳	۱۶	۱۹
	غیر هیئت‌علمی	۶	۱۲	۱۸
	جمع ستون	۹	۲۸	۳۷
عدم مهارت	هیئت‌علمی	۱۴	۵	۱۹
	غیر هیئت‌علمی	۵۱	۷	۵۸
	جمع ستون	۶۵	۱۲	۷۷

پزشک جراح، ۹۱ نفر (۴۴/۴ درصد) عضو هیئت‌علمی و ۱۱۴ نفر (۵۵/۶ درصد) غیر هیئت‌علمی بوده‌اند. تعداد شکایات مربوط به جراحی‌های زیبایی توسط اعضای هیئت‌علمی ۲۷ مورد (۳۰/۷ درصد) بود که در ۱۸ مورد (۶۶/۷ درصد) ارتکاب قصور این جراحان عضو هیئت‌علمی تأیید شد. تعداد شکایات مربوط به جراحی های زیبایی توسط جراحان غیر هیئت‌علمی، ۶۱ مورد (۶۹/۳ درصد) بود که در ۵۹ مورد (۹۶/۷ درصد) ارتکاب قصور تأیید شد. از کل ۸۸ مورد شکایت مرتبط با جراحی‌های زیبایی، فرد شکایت‌کننده در ۸۰ مورد (۹۰/۹ درصد) مؤنث و در ۸ مورد (۹/۱ درصد) مذکر بوده اند. میزان تحصیلات این افراد به ترتیب ۳۵ نفر (۳۹/۸ درصد) لیسانس، ۱۸ نفر (۲۰/۵ درصد) زیر دیپلم، ۱۶ نفر (۱۸/۲ درصد) فوق‌دیپلم، ۱۵ نفر (۱۷ درصد) دیپلم و ۴ نفر (۴/۵ درصد) بالاتر از لیسانس بوده‌اند.

۱۱۹ مورد (۵۸ درصد) از شکایات مربوط به مراکز خصوصی، ۷۵ مورد (۳۶/۶ درصد) مربوط به مراکز دولتی غیردانشگاهی و ۱۱ مورد (۵/۴ درصد) مربوط به مراکز دانشگاهی بوده است. از تعداد کل ۲۰۵ پرونده موردمطالعه در ۱۶۱ مورد (۷۸/۵ درصد) شکایت از یک جراح عمومی مذکر و در ۴۴ مورد (۲۱/۵ درصد) از یک جراح عمومی مؤنث بوده است. در این راستا بااهمیت‌ترین یافته‌ها در قالب جداول زیر آورده شده است.

جدول ۲: دسته‌بندی پرونده‌های شکایت بر اساس نوع جراحی، نوع همکاری جراح با مرکز درمانی و وضعیت بیمار

وضعیت بیمار	نوع همکاری با مرکز درمانی	نوع جراحی		جمع سطر
		زیبایی	سایر جراحی‌ها	
زنده	هیئت‌علمی	۲	۲۹	۳۱
	غیر هیئت‌علمی	۲	۱۷	۱۹
	جمع ستون	۴	۴۶	۵۰
فوت‌شده	هیئت‌علمی	۲۵	۳۵	۶۰
	غیر هیئت‌علمی	۵۹	۳۶	۹۵
	جمع ستون	۸۴	۷۱	۱۵۵

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.22286241.1395.5.1.8.3]
[DOI: 10.30505/5.1.1]

Journal of Police Medicine
Spring 2016; Vol. 5, No. 1: 1-6

جدول ۳: دسته‌بندی پرونده‌های شکایت بر اساس محکومیت یا عدم محکومیت و نوع مراکز درمانی

نوع مرکز درمانی	محکومیت یا عدم محکومیت		جمع سطر
	برائت	محکوم	
خصوصی	۳۰	۸۹	۱۱۹
دولتی	۳۰	۴۵	۷۵
مرکز آموزشی درمانی (دانشگاهی)	۸	۳	۱۱

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر نشان می‌دهد که میزان بالایی از پرونده‌های شکایت از جراحان عمومی مربوط به اعمال جراحی‌های زیبایی بوده است. در مقایسه با شکایات دیگر، در پرونده‌های مربوط به اعمال جراحی‌های زیبایی آمار بالاتری از تأیید قصور و محکومیت پزشک جراح مشاهده می‌شود. تعداد شکایات از جراحان عضو هیئت‌علمی در ارتباط با اقدامات جراحی زیبایی کمتر بوده است و همچنین درصد کمتری از این شکایات منجر به تأیید قصور از جراحان عضو هیئت‌علمی شده است. همچنین تعداد شکایات ثبت‌شده از مراکز درمانی غیردانشگاهی آمار بالاتری داشته است، با توجه به اشتغال جراحان غیر هیئت‌علمی در این مراکز، این یافته قابل توجیه است. در یافته‌های گزارش حاضر تعداد شکایات از جراحان عمومی مؤنث کم بوده است؛ البته با توجه به این نکته که تعداد جراحان عمومی مؤنث از تعداد جراحان عمومی مذکر کمتر است نمی‌توان با مقایسه تعداد شکایات از جراحان مرد و زن به نتیجه معنی‌داری دست یافت. در بررسی پرونده‌ها تعداد شکایات بیماران مؤنث از جراحان عمل زیبایی درصد بالاتری را به خود اختصاص داده است که می‌تواند به علت تمایل بیشتر جنس مؤنث به جراحی زیبایی و عدم برآورده شدن انتظارات پس از جراحی باشد. به نظر می‌رسد یکی از دلایل مهم شکایات در موارد جراحی‌های غیر مرتبط با اعمال جراحی زیبایی به‌ویژه جراحی‌های اورژانس عدم توجیه کامل بیمار نسبت به عوارض احتمالی می‌باشد [۸] که پس از مشاهده عدم بهبودی کامل اقدام به شکایت نموده‌اند. یکی از مسائل مهم در علل افزایش شکایت از جراحان و به‌طورکلی پزشکان افزایش آگاهی جامعه نسبت به حقوق بیمار و همچنین افزایش نرخ دیه می‌باشد [۹].

منابع

1. Shojapoorian S, Katoozian N. Social Responsibility consequences of physicians' medical fault. Tehran. Ferdousi Publication. 1995. (Persian)
2. Gee D.J, Walson A.A. Lecture Notes on Forensic Medicine. 5th Ed. Oxford, John Wiley and Sons. 1989.
3. Way L.W. Current Surgical Diagnosis and Treatment. Edited By: Doherty G.M. 11th Ed. New York, McGraw-Hill Publishing. 2002.
4. Toufighi H, Shirzad J, Ghadipasha M. Assessment of Medical Negligence Leading to Death in Legal Medicine Organization Sessions Between 1995 And 1999. Scientific Journal of Forensic Medicine. 2002, 8(27): 5-8. (Persian)
5. Mahfouzi A, Taghadosinezhad F.A.D, Abedi Khourasgani H. A 6 Years Study on Anaesthesiologist's Medical Malpractice Cases Referred to Tehran Medicolegal Commission (1994-1999). Scientific Journal of Forensic Medicine. 2002, 8(26): 4-10. (Persian)
6. Sadr S.S, Ghadyani M.H, Zadeh B, Asghar A. Assessment of records of complaints from medical malpractice in the field of orthopedic, in the coroner's Office of Forensic Medicine, province of Tehran, during 1988 to 2003. IJFM. 2007 Aug 15;13 (2):78-86. (Persian)
7. Polson C.J, Gee D.J. The Essentials of Forensic Medicine. 3rd Ed. Oxford, New York, Pergamon Press. 1973
8. Haghshenas M.R, Vahidshahi K, Amiri A, Rezaee M, Rahmani N, Pourhossen M, et al. Study The Frequency Of Malpractice Lawsuits Referred To Forensic Medicine Department And Medical Council, Sari, 2006-2011. The Journal Of Mazandaran University Of Medical Sciences. 2012, 21(86): 253-260 (Persian)
9. Rafizadeh Tabaei Zavareh S.M, Haj Manouchehri R, Nasaji Zavareh M. Assessment of Medical Negligence of General Physicians in Sues Referring to Tehran Center Commission Between 2003 -2005. Scientific Journal of Forensic Medicine. 2007, 13 (3): 152-157. (Persian)

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-12]
[DOR: 20.1001.1.22286241.1395.5.1.8.3]
[DOI: 10.30505/5.1.1]

مجله طب انتظامی
بهار ۱۳۹۵- دوره ۵- شماره ۱- صفحات ۶-۱

[Downloaded from jpmed.ir on 2026-11-12]

[DOR: 20.1001.1.22286241.1395.5.1.8.3]
[DOI: 10.30505/5.1.1]